

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 133/07-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. F. U., Z.; D. D., B.; M. P., B.; E. Š., B.; A. J., B.; E. H., B.; Ing. M. Ch., R.; J. B., S.; Z. Š., B., a I. Š. ml., B., zastúpených advokátkou JUDr. D. K., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 344/05 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. U., D. D., M. P., E. Š., A. J., E. H., Ing. M. Ch., J. B., Z. Š. a I. Š. ml. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 344/05 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Banskej Bystrici prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 344/05 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. F. U., D. D., M. P., E. Š., A. J., E. H., Ing. M. Ch., J. B., Z. Š. a I. Š. ml. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každému v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré im je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je p o v i n n ý uhradiť Ing. F. U., D. D., M. P., E. Š., A. J., E. H., Ing. M. Ch., J. B., Z. Š. a I. Š. ml. trovy právneho zastúpenia v sume 46 960 Sk (slovom štyridsaťšesťtisícdeväťstošesťdesiat slovenských korún) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. D. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 133/07-20 zo 6. júna 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľov Ing. F. U., D. D., M. P., E. Š., A. J., E. H., Ing. M. Ch., J. B., Z. Š. a I. Š. ml. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. D. K., doručení ústavnému súdu 27. novembra 2006 vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 344/05.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) 10. januára 1995 návrh na začatie konania na určenie neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru z 22. decembra 1994 a na náhradu mzdy proti žalovanému „*O. P.– (...) B., zastúpenej správcom dedičstva Ing. J. S.*“.

Podľa sťažovateľov „... za 12 rokov nebolo vo veci rozhodnuté...“, a preto sa obrátili so sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy na ústavný súd.

Sťažovatelia v priebehu konania podali okresnému súdu a krajskému súdu sťažnosti na prieťahy v konaní.

V sťažnosti sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadali, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v ich veci bez zbytočných prieťahov a aby im priznal finančné zadosťučinenie každému v sume 500 000 Sk a náhradu trov konania.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 836/07 doručeným ústavnému súdu 6. júla 2007, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„... bol spis tunajšiemu súdu predložený až 26. 10. 2005.

Vzhľadom na to, že je potrebné zistiť presné označenie odporcov, čaká sa na skončenie dedičského konania po nebohom O. P., ktorý zomrel (...), ktorý bol zamestnávateľom navrhovateľov. Na pojednávaní dňa 30. 11. 2005 bolo pojednávanie odročené, pretože je potrebné zistiť okruh dedičov a sami navrhovatelia nevedeli označiť kto je dedičom po nebohom.

Krajský súd urgoval vybavenie dedičskej veci prostredníctvom okresného súdu viac krát, či už prostredníctvom súdnej komisárky, alebo prostredníctvom predsedu Okresného súdu v Banskej Bystrici...

Príčinou neskončenia tejto veci... je hlavne tá skutočnosť, že sa čaká na skončenie dedičského konania...

Sťažnosť sťažovateľov z tohto dôvodu nepovažujeme za dôvodnú, pretože prieťahy v konaní z veľkej časti zavinili aj sťažovatelia, a to nepresným návrhom, nezúčastňovaním sa na pojednávaní, nepreberaním súdnych zásielok, neoznamovania adresy svojho pobytu a podobne. Sťažovateľom – navrhovateľom, bolo doporučené, aby požiadali o kvalifikované zastupovanie advokátom, čím by sa zjednodušilo doručovanie, právne posúdenie

a zabezpečila by sa aj rýchlosť konania...“

Sťažovatelia sa prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vyjadrili k podaniu krajského súdu sp. zn. Spr. 836/07 vyjadrením doručeným ústavnému súdu 23. júla 2007, v ktorom sa okrem iného uvádza: „... *Pridržíame sa doterajších vyjadrení... nestotožňujeme sa s názorom Krajského súdu v B. Bystrici, že dôvodom prietahov v konaní je nezvolenie si spoločného zástupcu 12 navrhovateľmi v tomto konaní... navrhovatelia mali zvoleného spoločného zástupcu... sa nedomnievame, že toto je argument na nekonanie vo veci samej...“* Sťažovatelia opakovane poukázali na to, že doteraz im nebol doručený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 107/2002 z 27. marca 2003, ktorý sa dosiaľ nachádza v prílohovej obálke spisu krajského súdu sp. zn. 17 Co 344/05. V tejto súvislosti sťažovatelia uviedli: „... *Aj z uvedeného dôvodu tvrdíme, že ďalšie konanie bolo zmätočné od tohto času, úkony vykonávané súdmi aj účastníkmi konania boli zbytočné a spôsobujúce prietahy v konaní a žiadame, aby bol Krajský súd v B. Bystrici zaviazaný doručiť ich všetkým účastníkom konania...“*

Ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil:

Sťažovatelia podali 10. januára 1995 návrh na začatie konania o určenie neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru z 22. decembra 1994 a o náhradu mzdy proti žalovanému „*O. P.– (...), B., zast. správcom dedičstva podľa 24 D 1798/94, Okresného súdu v Banskej Bystrici, Ing. J. S.*“.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 14 C 6/95-83 z 26. októbra 1995 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 18 Co 156/96 zo 14. februára 1996 bolo určené, že okamžité zrušenie pracovného pomeru z 22. decembra 1994 je neplatné.

Okresný súd v tejto veci konal aj o nároku sťažovateľov a ostatných navrhovateľov na náhradu mzdy z neplatného rozviazania pracovného pomeru a rozhodol tromi rozsudkami, ktoré boli opakovane v odvolacom konaní krajským súdom zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu.

Okresný súd naposledy rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 14 C 6/95-541 z 2. júna 2005, ktorý odporcovia napadli odvolaním v rozsahu v ňom uvedenom.

Spis bol krajskému súdu na odvolacie konanie predložený 26. októbra 2005. Krajským súdom bolo nariadené jedno pojednávanie na 30. november 2005, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom zisťovania stavu dedičského konania po O. P. Následne krajský súd zisťoval stav dedičského konania spolu dvanástimi dožiadaniami, naposledy žiadosťou z 13. júna 2007.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným

rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred krajským súdom je rozhodovanie o odvolaní proti rozsudku okresného súdu, ktorým rozhodol o nárokoch s'ťažovateľov (v procesnom postavení navrhovateľov) na náhradu mzdy z neplatného rozviazania pracovného pomeru. Posudzované odvolacie konanie nemožno podľa názoru ústavného súdu kvalifikovať ako zložitú po právnej stránke, pretože výklad a používanie právnej úpravy vzťahujúcej

sa na daný prípad sú stabilizované v judikatúre všeobecných súdov. Po vecnej stránke mohol byť priebeh konania ovplyvnený zisťovaním stavu súvisiaceho dedičského konania, na čo poukázal vo svojom vyjadrení aj krajský súd.

2. Ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania aj v súvislosti s druhým kritériom (správanie sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania) a nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v odvolacom konaní pred krajským súdom k zbytočným priesťahom.

Ústavný súd argument uvedený krajským súdom, podľa ktorého priesťahy v konaní „... z veľkej časti zaviniли aj sťažovatelia, a to nepresným návrhom, nezúčastňovaním sa na pojednávaní, nepreberaním súdnych zásielok, neoznamovania adres svojho pobytu a podobne...“, nepovažuje za relevantný. Takéto správanie sťažovateľov v odvolacom konaní pred krajským súdom nebolo charakteristické, a preto ho nemožno dávať do súvislosti s dlhotrvajúcou nečinnosťou krajského súdu opísanou v ďalšej časti tohto nálezu.

3. Pokiaľ ide o postup krajského súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z dosiaľ vykonaných úkonov krajského súdu vyplýva, že v spore sťažovateľov nerozhodol o odvolaniach podaných proti rozsudku okresného súdu ani po roku a pol od predloženia spisu okresným súdom na odvolacie konanie 26. októbra 2005. Krajský súd neprimeranú dĺžku odvolacieho konania odôvodňoval vo svojom vyjadrení potrebou zisťovania stavu dedičského konania po O. P. Ústavný súd konštatuje, že túto obranu krajského súdu nie je možné akceptovať. Ak krajský súd zastával názor, že rozhodnutie o odvolaní je závislé od výsledku dedičského konania, mal možnosť postupovať v súlade s ustanoveniami § 211 ods. 3 v spojení s § 109 ods. 2 písm. c) OSP v znení účinnom

v relevantnom čase a odvolacie konanie prerušiť do právoplatného skončenia dedičského konania.

Konanie krajského súdu charakterizujú neefektívne úkony a nečinnosť v období od jediného pojednávania 30. novembra 2005 do podania sťažnosti sťažovateľmi ústavnému súdu 27. novembra 2006 a aj v období po ňom. Celková doterajšia doba nečinnosti krajského súdu predstavuje viac ako jeden a pol roka.

Sťažovatelia namietali, že im nebol okresným súdom ani krajským súdom doručený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 107/2002 z 27. marca 2003, ktorý sa v niekoľkých vyhotoveniach nachádza spise krajského súdu. V súlade s touto námietkou ústavný súd poznamenáva, že v posudzovanom odvolacom konaní táto okolnosť nemohla prispieť ku vzniku prierahov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 344/05 došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy krajským súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prierahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov

sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 500 000 Sk pre každého sťažovateľa z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 344/05, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že namietané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk pre každého sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. D. K. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy

zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk znížený o 20 % x desať osôb zastúpených advokátkou, t. j. spolu 43 680 Sk a režijný paušál 2 x 164 Sk x desať osôb zastúpených advokátkou (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 46 960 Sk.

Ďalšie úkony právnej pomoci, za ktoré si sťažovatelia uplatnili nárok na úhradu trov konania pred ústavným súdom nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako úkony právnej pomoci vo veci samej, a preto odmenu za tieto úkony nepriznal.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. augusta 2007